

3936558 SHMS/D : สาขาวิชา : สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข ; ศก.ด.

(สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

คำสำคัญ : วัฒนธรรมทางเพศ/วัยรุ่นหญิง/ การรับรู้ความเสี่ยง/พฤติกรรมเสี่ยง/ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

นิรมล เมืองโสม : วัฒนธรรมทางเพศ การรับรู้ความเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงเขตเมือง: กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (SEXUAL CULTURE, RISK PERCEPTION AND SEXUAL RISK BEHAVIOR RELATED TO SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES TRANSMISSION: A CASE STUDY OF URBAN FEMALE ADOLESCENTS LIVING IN NORTHEAST THAILAND). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พิมพ์ลย์ บุญมงคล, Ph.D., ปรีชา อุปโยคิน, Ph.D., อมรา สุนทรธาดา, Ph.D. 236 หน้า. ISBN 974-665-167-6

การศึกษาวิจัยนี้ ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบชาติพันธุ์วรรณา ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี และการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางเพศ การรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงเขตเมืองภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นหญิงที่กำลังศึกษาระดับอาชีวศึกษาและเพิ่งจบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา อายุระหว่าง 15-24 ปี การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา ได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงที่พักอยู่ในหอพักของเอกชน โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้รู้ การสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับวิถีชีวิตนักเรียนที่พักอาศัยในหอพัก การสนทนากลุ่ม การศึกษาติดตามกรณีตัวอย่าง และการศึกษาทะเบียนประวัติผู้ป่วย ใช้เวลาเก็บข้อมูลนาน 9 เดือน ผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งหมด 18 คน

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นหญิงให้ความหมายของเพศสัมพันธ์ มีความหมายที่หลากหลายและซับซ้อน ซึ่งหมายถึง ความรัก ชอบพอ เป็นกำลังใจ ความสุข การตอบสนองความต้องการทางเพศ การคาดหวังที่จะแต่งงานมีครอบครัว ตลอดจนหมายถึงเพศสัมพันธ์จากการถูกข่มขืนหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงิน สิ่งของ การศึกษา พบว่า วัยรุ่นหญิงมีการรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากคู่นอนอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากความไว้วางใจแฟนและคนรักของตน แต่มีการรับรู้ความเสี่ยงทางสังคมค่อนข้างสูง ได้แก่ ความเสี่ยงจากสูญเสียคนรักหากปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับแฟน และการถูกล่วงล้ำทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่พบ ได้แก่ การไม่ใช้ถุงยางอนามัยและใช้ถุงยางไม่สม่ำเสมอ การถูกข่มขืน และการมีคู่นอนจำนวนหลายคน การศึกษาได้อธิบายถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรมทางเพศ วิถีชีวิต สถานการณ์เสี่ยง และการรับรู้ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิง ผลการวิจัยนี้นำไปสู่ข้อเสนอแนะในการให้สุขศึกษาที่มีความไวทางวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ การรณรงค์อย่างเข้มข้นเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนค่านิยมเรื่องความไว้วางใจ ทำให้ไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนทั้งวัยรุ่นหญิงและชาย การเพิ่มทักษะการต่อรองทางเพศแก่วัยรุ่นหญิง ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ทุกชนิดในกลุ่มวัยรุ่นหญิงได้